

Alueellisuus, Vaalit, Media ja Pohjois-Amerikan tutkimus

24.11.2022

Rani-Henrik Andersson

rani-henrik.andersson [a] helsinki.fi

PhD, Pohjois-Amerikan tutkimuksen vanhempi yliopistolehtori

Helsingin yliopisto

Yhdysvaltain presidentinvaaleissa 2020, kuten aina, seurattiin kiihkeästi vaalien etenemistä eri alueilla, aluksi lähinnä osavaltioiden tasolla. Pohjois-Amerikan tutkimuksen yksi tärkeimmistä lähestymistavoista on juuri eri alueiden ymmärtäminen, regionalismi, oli sitten kyse osavaltioista, piirikunnista tai intiaanireservaateista. Pohjois-Amerikan tutkimuksessa käytetään poliittishallinnollisten jakojen ohella muitakin lähestymistapoja alueen monimuotoisuuden ymmärtämiseksi.

Usein käytetty alueellinen jako on bio- tai ekoregionalismi, jossa maantieteelliset, historialliset ja kulttuuriset rajat ovat analyysin pohjana. Puhutaan niin sanotuista orgaanisista rajoista, jotka ovat häilyviä ja muuttuvia. Eräs tunnetuimpia yrityksiä analysoida Pohjois-Amerikkaa alueellisesta näkökulmasta on Joel Garreaun *The Nine Nations of North America* (1981), jossa hän jakaa Pohjois-Amerikan alueisiin, joiden erityislaatuisuutta leimaavat tietyt tekijät, ovatpa ne sitten kulttuurisia, historiallisia, taloudellisia, luonnonmaantieteellisiä tai biologisia. Hieman modernimpi on Colin Woodardin esittämä regionalismi kirjassa *American Nations: A History of the Eleven Rival Regional Cultures of North America* (2011), joka pohjautuu Garreauta enemmän historialliseen kehitykseen. Usein mediassa tarkastellaan vaalien yhteydessä asioita liian yleisellä tasolla, ja unohdetaan Yhdysvaltain alueiden monimuotoisuus.

Vuoden 2020 vaaleissa ei riittänyt, että tarkasteltiin vaalien etenemistä osavaltiotasolla. Vaali-illan aikana näytti siltä, että Donald Trump saa valtavan määrän ääniä ja voittaa vaalit, mutta monille Pohjois-Amerikan tutkimuksen edustajille oli selvää, että Floridan voitto ei vielä takaa vaaleja Trumpille, toisin kuin media ja muutamat asiantuntijat julistivat aamuvarkaisella. Oli tärkeää ymmärtää, että eri alueiden, osavaltioiden, kaupunkien ja piirikuntien sisällä on valtavasti vaihtelua ja ryhmiä, joiden äänet olivat vasta tuloillaan. Ne tulisivat olemaan, ja olivat, pääsääntöisesti demokraattien. Ääniä tuli postissa, ja niitä tuli suurkaupunkien voimakkaasti

demokraattien halussa olevilta alueilta sekä eri etnisten vähemmistöjen asuttamilta alueilta. Oli tärkeää ymmärtää, miltä alueilta äännet tulivat ja keitä näillä alueilla asui.

Valaisen asiaa muutamalla esimerkillä. Yhdysvalloissa on 574 intiaanikansaa, joista osa asuu reservaateissa mutta suurin osa eri puolilla maata suurkaupungeista maaseudulle. Usein heidän merkityksensä on presidentinvaaleissa ollut vähäinen monista historiallisista ja kulttuurisista syistä johtuen. Monesti myös ajatellaan, että he ovat yhtenäisesti demokraatteja, koska stereotyyppisesti luullaan, että he ovat köyhiä ja siksi kannattavat puoluetta, joka ajaa sosiaalisia uudistuksia. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa. Monet etenkin lounaisalueen navajoista, hopeista ja puebloista ovat perinteisesti olleet republikaaneja. Tällä kertaa he kuitenkin esimerkiksi Arizonassa äänestivät hieman kansasta riippuen noin 60–90 prosenttisesti demokraatteja, mikä takasi siellä voiton Bidenille. Samoin tietyt piirikunnat Minnesotassa olivat lähes 100 % Bidenin takana juuri alkuperäiskansaväestön ansiosta. Trumpin politiikka alkuperäiskansoja kohtaan oli ollut syrjivää ja rassistista, joten tämä oli nähtävissä.

Ehkä ensimmäistä kertaa alkuperäiskansojen äänillä oli ratkaiseva merkitys vaaleissa. Biden palkitsi heidät nimittämällä laguna pueblo Deb Haalandin sisäministeriksi, joka vastaa myös alkuperäiskansojen asioista. Samalla hän vastaa valtion maiden, kuten kansallispuistojen ja luonnonsuojelualueiden hallinnoimisesta. Näillä asioilla on suuri merkitys monille alkuperäiskansoille, jotka esimerkiksi arktisella alueella kärsivät konkreettisesti ilmastonmuutoksesta. Vaikka alkuperäiskansoja ei pidä stereotyyppisesti yhdistää luonnonsuojeluun, heidän maailmankuvassaan ympäristö ja ihminen ovat kuitenkin läheisemmässä, tasapainoisemmassa suhteessa kuin ns. länsimaisessa maailmankuvassa. Ympäristön muuttuminen vaikuttaa suoraan monien elinkeinoon. Lisäksi noin 20 % Yhdysvaltain alueen öljy-, kivihiihi-, ja maakaasuvarannoista sijaitsee alkuperäiskansojen mailla. Trumpin hallinto pyrki häikäilemättömästi hyödyntämään sekä näitä että suojelualueiden varantoja. Biden puolestaan lupasi tehdä alkuperäiskansojen kanssa yhteistyötä näiden alueiden suojelemiseksi ja heidän elinkeinonsa ja elintapojensa turvaamiseksi. Tätä taustaa vasten Bidenin menestys alkuperäiskansojen parissa ei ollut yllätys.

Alueellisuus liittyy myös kulttuurieroihin ja etnisiin ryhmiin. Usein stereotyyppisesti ajatellaan, että esimerkiksi latinoväestö on köyhää ja siksi demokraatteja. Hekään eivät kuitenkaan ole monoliittinen ryhmä, vaan eri alueilla on hyvin erilaista väestöä. He ovat monesti katolisia ja siksi ajatellaan, että he kannattavat pääsääntöisesti monien republikaanien ajamaa aborttikieltoa.

Mutta tässäkin ei pidä ajatella liian stereotyyppisesti, sillä ylivoimaisesti suurin osa latinoista katsoo, että naisen oikeuteen päättää asioistaan ei pidä puuttua. Tässä asiassa he ovat valmiita myös vastustamaan kirkon johtoa. Usein ensimmäisen sukupolven siirtolaiset kannattavat demokraatteja, mutta myöhemmät siirtyvät republikaanien kannattajiksi. Väestön eroista todettakoon, että Floridan kuubalaiset ovat pääsääntöisesti entistä kuubalaista yläluokkaa, joka pakeni maasta ja vastusti Castron politiikkaa. Republikaanipuolue on heille se, joka on lähempänä tätä ajattelua. Siksikään Floridan pysyminen republikaaneilla ei ollut yllätys. Georgiassa taas osa latinoista on kotoisin Puerto Ricosta, josta hurrikaani Marian jälkeen muutettiin muun muassa Georgiaan. Trumpin käytös puertoricolaisia kohtaan ennen ja jälkeen hurrikaanin oli jälleen kerran syrjivää, ja se saattoi kostautua vaaleissa. Toki ylivoimaisesti suurin osa latinoista niin Georgiassa kuin muuallakin Yhdysvalloissa tulee Meksikosta ja Puerto Rico on tilastoissa toisena.

Mielenkiintoinen kysymys on tietysti se, miten latino määritellään, kuuluuko siihen espanjalaista alkuperää oleva väestö vai myös muu Latinalaisesta Amerikasta peräisin oleva väestö, kuten eri alkuperäiskansoihin kuuluva ihmiset. Monet heistä eivät itse asiassa halua tulla luokitelluiksi latinoiksi, vaan ovat esimerkiksi mayoja tai opatoja. Esimerkiksi Washington DC:n alueen mayat halusivat pikemminkin tulla luokitelluiksi – ei Yhdysvaltain alkuperäiskansaksi – vaan Yhdysvalloissa asuviksi mayoiksi. Tässä on tietysti kysymys identiteetistä, mutta jos tällaiseen luokitteluun mentäisiin, niin se tosi tietysti mielenkiintoisen lisän keskusteluun ”latinojen” äänestyskäyttäytymisestä.

Viimeisenä esimerkkinä alueellisuuden merkityksestä toimii Wyoming, joka on hyvin republikaaninen osavaltio. Toki senkin sisällä on demokraattien pieniä ”linnakkeita”. Wyoming on väkiluvultaan pieni, alle 600 000 asukasta, joten sen merkitys vaaleissa on vähäinen. Wyoming on kuitenkin yksi maailman suurimpia kivihiihien tuottajia, ja öljy ja kaasuvaramotkin ovat huomattavia. Monien elintaso riippuu hiilestä, ja siksi Trumpin kannatus on suuri. Toisaalta kaikessa hiljaisuudessa siirtymä kivihiilestä uusiutuvien energiamuotojen käyttöönottoon on tapahtunut Wyomingissakin. Valtavia tuulienergiapuistoja on syntynyt viime vuosien aikana. Ei kuitenkaan niin paljon, että se olisi merkittävästi muuttanut ihmisten poliittisia mielipiteitä. Wyoming on myös perinteisesti ollut cowboyden ja ranchien maa, ja on sitä yhä.

Trumpin suosio oli kovalla koetuksella, kun kauppasota Kiinan kanssa johti lihakarjatuotteiden myynnin romahtamiseen. Trump kuitenkin pelasti kannatuksensa Wyomingissa tekemällä sopimuksen Japanin kanssa. Liha meni jälleen kaupaksi, ja karjankasvattajat olivat tyytyväisiä.

Tämä jäi Suomessa vähemmälle huomiolle, mikä onkin ymmärrettävää, koska Wyoming on poliittisesti kuitenkin niin ”selvä tapaus”. Silti tämä toimii hyvänä esimerkkinä siitä, miten eri alueilla eri asiat ovat ihmisten elämän, ja siten politiikan, keskiössä. Tämä onkin regionalismin ja myös Pohjois-Amerikan tutkimuksen ydin, ja sen selvittämiseksi ja ymmärtämiseksi kenttätyöllä on suuri merkitys. Tämän moninaisuuden ymmärtäminen voi olla haaste ja vaikeaa, mutta Pohjois-Amerikan tutkimus antaa siihen erinomaiset välineet, ja siksi Pohjois-Amerikan tutkimuksella on myös paljon annettavaa suomalaiselle mediakeskustelulle.